

Dygnsinventeringen 2001

Mats Andersson

För sjuttonde (17) året genomförde Frövi Fågelklubb en dygnsinventering av fågellivet i Lindesbergs kommun. Tidpunkt detta år var start kl 17.00 fredag 1 juni och avslut kl 15.00 lördag 2 juni. Inventeringsområdet var liksom förra året valfritt i hela kommunen. Sammanlagt deltog 15 medlemmar i 9 lag.

Vädret under dygnet var till en början blåsigt och mulet, med någon lokal regnskur. Under natten fortsatt mycket blåsigt, vilket avsevärt försämrade möjligheten att uppfatta eventuella sångare eller andra nattaktiva arter. Tidig lördagmorgon den 2 juni föll här och var något lätt regn och temperaturen höll sig kring +10°C. Därefter uppklämmande med sol. Dessvärre fortsatt blåst. Sammanfattningsvis hyfsat väder under dagtid och betydligt sämre förutsättningar under kvällen och natten.

Syftet med dygnsinventeringen är att under en begränsad tid besöka så stor del av kommunen som möjligt och notera alla fågelarter. Förutom att delta gärna upprättat en ren artlista noteras även t.ex antal, häckningsindicer och lokal. Man får då en bra bild över vilka arter som uppehåller sig i kommunen under den optimala häckningsperioden. Genom att upprepa detta år efter år får man till slut en hygglig bild av fågellivet. Dessutom följer vi förändringar som trots allt sker inom fågelvärlden, även inom en så till synes kort tidsperiod som 10-20 år. På plussidan kan nämnas storskarv och vitkindad gås (första år 1999), rördrom, havstrut,

bergvau, trädlärka och steglits. På minusidan finns brunand (sista år 1988), rörhöna (ärlig första fem åren därefter sporadisk) och ljungpipare,

För den som vill läsa om Dygnsinventeringen i kommunen under de första femton åren (1985-1999) finns nu en gedigen sammanställning av Jan-Erik Malmstigen att tillgå (*Frövi Fågelklubb, Meddelande nr 29, 2001*). Där kan man utförligt läsa om bakgrund och förutsättningar samt alla viktiga data och observationer som är gjorda under den perioden.

Resultat

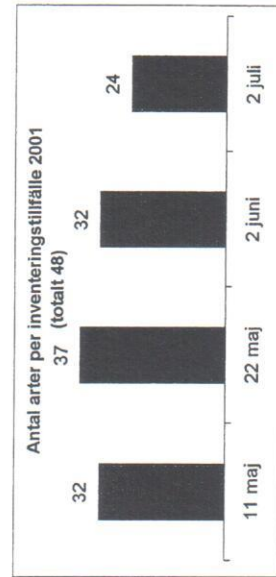
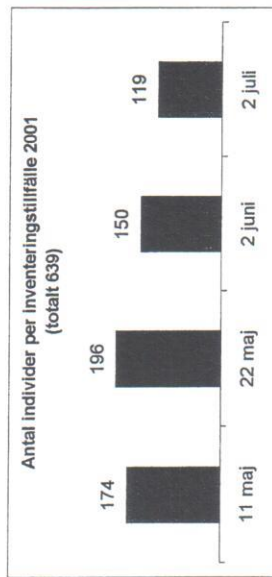
Totalt noterades hela 139 arter vilket dessutom är flest antal under alla 17 åren. Tidigare högsta noteringar var 138 arter (1999), 134 (1997), 132 (1994) och 131 (1996). Tre nya arter för inventeringen kunde räknas in 2001, dessa var stjärtand, dvärgmåsa och turkduva. Sammanlagt har i och med dessa 176 arter noterats sedan inventeringen startade 1985. Arter som "saknades" i år var blåsand, småfläckig sumphöna, ljungpipare och stjärtnes. Noterbart i år är också så att inte mindre än fem olika ugglearter noterades vilket inte skett tidigare.

Nedan redovisas främst de arter som efterfrågas i rapporteringsmallen i den årliga sammanställningen "Fåglar i Lindesbergs kommun". Rapportering lagges inom parentes. Observera att för vissa arter finns inte data kring observationen, beroende på att i de fallen har endast ett kryss satts i artlistan. Sannolikt torde ändock de viktigaste obsarna

	0,0	0	1,2	6
Kanadagås	0,0	0	1,2	6
Häger	0,0	0	1,0	5
Rörsångare	0,0	0	0,4	2
Duvhök	0,0	0	0,2	1
Trana	0,0	0	0,2	1
Enkelbeckasin	0,0	0	0,2	1
Drillinsjöppa	0,0	0	0,2	1
Tornseglare	0,0	0	0,2	1
Ladusvala	0,0	0	0,2	1
Härmsångare	0,0	0	0,2	1
Lundsångare	0,0	0	0,2	1
Mindre flugsnappare	0,0	0	0,2	1
Tofsmes	0,0	0	0,2	1
Törnskata	0,0	0	0,2	1
Korp	0,0	0	0,2	1
Grönfink	0,0	0	0,2	1

Sammanfattning:

	Ar	2001	2000
Antal individer	639	700	
Mv individer per tillfälle	160	140	
Antal arter	48	58	
Mv arter per tillfälle	31	31	
Arter totalt 2000-2001	65		

med lokaler kommit med i samman-

ställningen.

Artlista

Smålom

1 ex på bo i tidigare känd häcklokal 1.6 (TON), 2 ex Råsvalen 1.6 (MAN), (JA) och 2 ex samma lokal 2.6 (ASG, LSG, LNJ), (THN, MRL) samt 1 ex överflygande vid närbelägna Danshyttan 2.6 (ASG, LSG, LNJ).

Skäggtopping

1 par Stora Lindessjön 1.6 (MAN), 1 par Hagaberg, Frövi 2.6 (MAN), (JOA), (UWN, IBE), 2-3 par Bohrsån, Vedevåg 2.6 (MAN), (TON), 3 ex Björkasjön 2.6 (TON).

Svarthakedopping

Troligen 2 par Gransjön 1.6 (UWN, IBE), (BDM) 1 på bo Hökasjön 1.6 (TON) och 1 ex + 1 på bo samma lokal 2.6 (ASG, LSG, LNJ).

Rapporterad från kanske de enda häcklokaler som numera finns i kommunen.

Storskarv

2 ex Storvärningen 2.6 (UWN, IBE), 2 ex Storströmmen, Arbogaån 2.6 (CHN, KMN).
Andra fyndet för inventeringen, det första gjordes 1999. Storskarven tycks vara här för att stanna efter en osedvanligt snabb kolonisering av nya lokaler i hela landet.

Rördrom

1 hörd Hultasjön 1.6 (MAN), (TON), 1 hörd Sörbysjön 1.6 (THN, MRL), (ASG, LSG, LNJ) och 2.6 (MAN), (TON), 1 hörd Österhammarssjön 1.6 (JA), 1 hörd Storströmmen 2.6 (CHN, KMN), 1 hörd Blåsåsen 2.6 (TON), 1 hörd Lillsjön intill Värningen, Ullersåtersviken 2.6 (BDM).

I princip årlig sedan 1991 och enda undantaget år 1993.

Gråhäger

1 ex Värningen 1.6, 1 ex Gammelbo, 2 ex Usken, 2 ex Finnåkerssjön, 1 ex Österhammar samtliga (UWN, IBE), 1 ex Stora Lindessjön 1.6 (MAN), 1 ex Hagaberg, Frövi 1-2.6 (JOA), (TON), 3-4 ex Sörbysjön 2.6 (MAN).

Knölsvan

1 par Storåbadet 1.6 (TON), 1 par Näset, Stora Lindessjön 1.6 (MAN), (BDM), 3 ex Stora Lindessjön 2.6 (ASG, LSG, LNJ), (THN, MRL), 1 ex Björkasjön 2.6 (UWN, IBE).

Sångsvan

1 par Morskogasjön 2.6 (THN, MRL), 1 par med 4 ungar Sörbysjön 2.6 (MAN), 1 ex på bo Bohrsån, Vedevåg 2.6 (MAN), (TON).

Sädgåås

1 ex tillsammans med 7 kanadagäss Gammelbo 2.6 (UWN, IBE).

Tredje fyndet och har tidigare noterats 1991 och 2000.

Grågås

1 par + 4 ungar Österhammarssjön 1.6 (JA), (BDM), 1 ex Värningen 1.6 (UWN, IBE), 1 par Finnåkerssjön 1.6 (THN, MRL), 1 par Morskogasjön 1.6 (TON), 1 ex Käringsjön, Värningen 2.6 (CHN, KMN).

Ytterligare en art som på allvar etablerat sig i kommunen under senare år. Grågåsen tillhör sedan 1998 häckfågeln i kommunen.

Vitkindad gås

3 ex ses från Blåsåsen 2.6 (THN, MRL), 4 ex Sotaren, Värningen 1-2.6 (MAN), (JOA), (JA).

Tredje året i rad (1999-2001) för vitkindad gås i protokollen och dessutom har häckning skett alla tre åren, vilket måste anses som anmärkningsvärt.

Stjårtand

1 hona Morskogasjön 2.6 (ASG, LSG, LNJ).

Första fyndet för Dygtsinventeringen.

Årta

1 par Morskogasjön 2.6 (ASG, LSG, LNJ).

Skedand

1 par Hagaberg, Frövi 1.6 (THN, MRL), (JOA), 1 hanna Bohrsån, Vedevåg 2.6 (TON), (JOA).

Vigg

3 ex Sörbysjön 1.6 (THN, MRL), 1 par Sörbysjön 1.6 (BDM), (ASG, LSG, LNJ), 1 par Hökasjön 2.6 (ASG, LSG, LNJ).

Småskrake

1 par Sotaren, Värningen 1.6 (ASG, LSG, LNJ), 3 ex Usken 1.6 (MAN), 1 par Usken 2.6 (UWN, IBE).

Rapporterad från två tidigare "säkra" lokaler för småskrake.

Storskrake

1 par Stora Lindessjön 1.6 (MAN), 1 par Råsvalen 1.6 (JA), 1 hona Dammsjön, Nyberget 2.6 (ASG, LSG, LNJ), 1 par Bergshyttan, 2 km söder Grimsö 2.6 (ASG, LSG, LNJ).

Bivråk

2 ex Rya 2.6 (ASG, LSG, LNJ), 1 ex Liaskogen 2.6 (MAN), (JOA).

Brun kärrhök

1 ex Ullersätter 1.6 (ASG, LSG, LNJ), 1 ex Gransjön 1.6 (UWN, IBE), 1 ex Österhammarssjön 1.6 (JA), 1 hanna Rya 1.6 (TON), 1 ad hanna Sörbysjön + 1 yngre fågel 2.6 (MAN).

Blå kärrhök

1 hona Rya 1.6 (MAN).

Femte fyndet.

Tornfalk

1 ex Frövifors 1.6 (CHN, KMN), (THN, MRL), 1 ex Västvalla 2.6 (ASG, LSG, LSN, LSN).

Årlig sedan 1998.

Lärkfalk

1 ex Frövifors 1.6 (ASG, LSG, LSN), 1 ex Sörbysjön 1.6 (THN, MRL), (UWN, IBE),
1 ex Österhammarsjön 1.6 (JA), 1 ex Hagaberg, Frövi 1.6 (JOA), 2 ex Morskogasjön
1.6 (TON), 1 ex Hultanabben, Värningen 1.6 (CHN, KMN), 1 ex Björkasjön 2.6
(TON).

Järpe

1 ex på vägen 2 km norr om Svensnäs, Gusselby 2.6 (ASG, LSG, LSN).

Vattenrall

1 hörd Hagabergs reningsdammar 1-2.6 (THN, MRL), (UWN, IBE), (MAN), 1 hörd
Sörbysjön 1-2.6 (ASG, LSG, LSN), (UWN, IBE).

Kornknarr

2 hörd Västvalla 1.6 (THN, MRL), (ASG, LSG, LSN), (BDM), 1 hörd Morskogasjön
2.6 (THN, MRL), (JOA), (UWN, IBE), (TON), 1 hörd Spannarbodasjön 2.6 (TON),
(ASG, LSG, LSN).
Årlig sedan 1997.

Rörhöna

1 ex Hagabergs reningsdammar 1.6 (THN, MRL), (JOA), (UWN, IBE), (ASG, LSG,
LSN) och 2 ex 2.6 (TON).

*Tillhör arterna som minskat i kommunen. Den noterades de första fem åren och där-
efter sporadiskt.*

Sothöna

1 par Näset, Stora Lindessjön 1.6 (MAN), 3 ex Hagaberg, Frövi 1.6 (JOA) och 2 ex
2.6 (MAN), 2 ex Bohrsån, Vedeväg 2.6 (MAN), 1 ex Storåbadet 2.6 (THN, MRL), 1
ex Sörbysjön 1.6 (UWN, IBE).

Mindre strandpipare

1 ex Rockhammarsdammen 1.6 (ASG, LSG, LSN), 1 ex Sörängarna 1.6 (TON), 1 ex
Vedgården, Frövifors 1.6 (JA), 1 par (varnar) Rya grustag 1.6 (TON), 1 ex Hagabergs
reningsdammar 2.6 (MAN).

Rödbena

1 par Hökasjön 2.6 (THN, MRL), (UWN, IBE), 1 ex dammen, Gammelbo 2.6 (UWN,
IBE).

Grönbensa

Spelande fåglar hörda vid Sörbysjön 1.6 (ASG, LSG, LSN, LSN), Bråttmossen 2.6 (THN,
MRL), Morskogasjön 2.6 (ASG, LSG, LSN), (THN, MRL), Västvalla 2.6 (TON).

Storspov

7 ex Fornaboda 1.6 (JA), Spelande fågel hörd vid Bråttmossen 2.6 (THN, MRL), 3 ex
Sörängarna 1.6 (MAN), observerad vid Morskogasjön (ASG, LSG, LSN), (BDM).

Dvärgmås

1 ad Storåbadet 2.6 (ASG, LSG, LSN), 1 2K från Blåsåsen i Stor-Värningen 2.6 (THN,
MRL), (TON).

Ny art för inventeringen och dessutom två fynd vid två lokaler.

Skrattmås

Ca 40 par häckar Näset, Stora Lindessjön 1.6 (MAN), ca 25 par häckar Lilla Lindes-
sjön 1.6 (MAN), ca 100-150 par häckar Bohrsån, Vedeväg 2.6 (MAN).

Havstrut

1 ex Värningen 1.6 (JA), (ASG, LSG, LSN), (BDM), 2 ex Vagnshäll, Värningen 2.6
(MAN), (JOA).

Efter första fyndet 1994 årlig alla år utom 2000. Häckar i Värningen.

Gråtrut

1 konstaterad häckning Dammsjön, Stråssa 1.6 (TON).

Skogsduva

2 ex Nederby 2.6 (ASG, LSG, LSN), 1 ex mot väster Hagaberg, Frövi 2.6 (MAN), 1
rop Sörbysjön 2.6 (MAN), (TON).

Noterad samtliga 17 år, av en art som anses minskat mycket kraftigt i hela landet.

Turkduva

2 ex Rya 1.6 (TON).

Första fyndet för inventeringen.

Sparvuggla

1 rop Liaskogen 1.6 (JA).

Fjärde fyndet. Det har varit exakt fem år mellan de fyra fynden!

Kattuggla

1 hörd Gillberga 2.6 (BDM), 1 ad med byte vid Albäcksån 2.6 (ASG, LSG, LSN).

Hornuggla

1 jagande söder Morskogasjön 2.6 (ASG, LSG, LJN).

Jorduggla

1 ex Sörbysjön 1.6 (THN, MRL).
Tredje fyndet.

Pärluggla

1 rop Gröningen, 1 rop Älgåsvägen, 1 rop Bergshyttan samtliga 2.6 (UWN, IBE), (JOA), (TON).

Nattskärria

1 hörd söder Valsjöheden 1.6 (THN, MRL), (ASG, LSG, LJN).

Mindre hackspett

1 hanne Håkansboda, Stråssa 2.6 (ASG, LSG, LJN), 1 ex Brogetorp, Frövi 2.6 (CHN, KMN).

Göktyta

1 par häckar i holk Bosjön 1.6 (CHN, KMN), 1 rop söder Danshyttan 2.6 (ASG, LSG, LJN), 1 rop Hagaberg, Frövi 2.6 (TON), 1 ex Österhammarssjön 2.6 (BDM).

Trädlärika

1 sj Rya 1.6 (JA), 1-2 sj söder Valsjöheden 1.6 (THN, MRL), 2 sj Valsjöheden 2.6 (UWN, IBE), (JOA), 1 sj söder Valsjöheden 2.6 (ASG, LSG, LJN), 1 sj Yxe grusgrupp 2.6 (UWN, IBE).
Årlig i Rya sedan 1995.

Backsvala

Ca 30 bohål Rya (UWN, IBE), 5-10 ex stora grusgruppen intill R60 vid Rya 1.6 (MAN), 4 ex 2.6 (ASG, LSG, LJN), (MAN), 16 bohål Järle grusgrupp (TON).

Gulärta

1 ex Sällinge 1.6 (JA), 5 par Sörbysjön 2.6 (MAN), 1 ex Österhammarssjön 2.6 (BDM).

Forsärta

1 par N Dammen, Frövifors 1.6 (JA), 1 par samma lokal 2.6 (TON), (JOA), 1 par med två ungar Stensta 2.6 (THN, MRL), (JOA), 1 hona Oppboga dammar 2.6 (THN, MRL).

Tre lokaler med två häckningar.

Strömstare

1 ad eventuellt matande ungar vid Hammarbacken 2.6 (ASG, LSG, LJN), 1 juv Lustholmen, Rockhammar 2.6 (THN, MRL).

Svart rödstjärt

1 hanne vid boplats Frövifors 1.6 (MAN), (JOA), (TON), 1 hona samma lokal 1.6 (JA), 1 hona med mat samma lokal 2.6 (THN, MRL).
Andra fyndet vid samma lokal.

Rödstjärt

1 hanne vid boplats Hagabergsliden, Lindesberg 2.6 (MAN).

Stenskvätta

1 hona Frövifors Museum 2.6 (MAN).

Gräshoppsångare

2 sj Västvalla 1.6 (THN, MRL), (BDM), (ASG, LSG, LJN), 1 sj Oppboga 1.6 (BDM), 1 sj Albacksån 1.6 (MAN), 1 sj Rynningefors 2.6 (BDM), 1 sj Spannarbodasjön 2.6 (TON).

Kärrsångare

1 sj och varnar vid pumpstationen Frövi 2.6 (MAN), 1 sj grusgruppen Finnkärrssjön 2.6 (UWN, IBE).
Sjätte fyndet.

Hämpling

4 ex Frövifors 1.6 (CHN, KMN), 2 ex Medinge 1.6 (CHN, KMN), 2 ex Bråtrossen 2.6 (ASG, LSG, LJN), 2 ex vedgården, Frövifors 2.6 (MAN), (UWN, IBE), 2 hannar Västvalla 2.6 (TON).

Bergfink

1 sj Nyberget 1.6 (MAN).

Steglits

2 sj Frövifors 1.6 (ASG, LSG, LJN), 2 ex samma lokal 1.6 (CHN, KMN), och 2-4 ex 2.6 (BDM), (UWN, IBE).

Steglitsen tillhör de arter som ökat under senare år och har varit årlig i inventeringen sedan 1997, dessförinnan endast 1993 och 1994.

Stenknäck

1 ex Frövifors 1.6 (ASG, LSG, LJN).

Sjätte fyndet. Även stenknäcken har blivit vanligare under senare år och har i inventeringen varit årlig sedan 1998 och före det endast 1989 och 1990, totalt sex år.

Mindre korsnäbb

33 ex mot söder Storåbadet 2.6 (THN, MRL).

Större korsnäbb

7 ex Andsjön, NO Nyberget 2.6 (ASG, LSG, LJN).

Morkullan och jakten

Lennart Sandberg

Hur kan jakten på en fågel skapa ett så stort rabalder? Vi försöker redogöra för turerna kring jakten.

Jakten på morkulla har pågått sedan 1800-talet. Först bedrevs jakten som ren vårjakt fram till 1958. Då stoppades jakten för man misstänkte att det inte bara var hanar som fälldes. Jakten återupptogs 1973 med start den 16 juli. Jägarna var inte nöjda med denna tid då man ansåg att tiden var för sent lagd eftersom sträcket börjat avta vid detta datum. Efter starka påtryckningar från jägarna flyttades detta datum år 1976 fram till den 1 juli. Nu fick denna starttid vara oförändrad fram till 1992 då Naturvårdsverket av någon outgrundlig anledning på eget initiativ flyttade jaktstarten till första måndagen efter midsommar. Efter EU inträdet stoppades sommarjakten på morkulla 1995 och 1996 för att bli tillåten 1997 och 1998 och sedan åter stoppad 1999.

Vi får titta lite närmare på senaste årtiondets turbulens.

Svenska Jägarförbundet har suttit i orubbat bo när det gäller jakttider i Sverige. SJF har sedan 1938, då nu gällande jaktlagstiftning påbörjades, haft ett allmänt uppdrag från riksdagens att leda och förvalta jakten. Detta uppdrag har naturligtvis gett Jägarförbundet stora möjligheter att påverka myndigheterna.

EU inträdet

Inför förberedelserna för EU-förhandlingarna skrev Bjarne Öhrnstedt som var handläggare för jaktfrågor på jord-

bruksdepartementet ett pm som hette "Jakten och EG" där han förklarade att något särskild skriftligt undantag för sommarjakten på morkulla inte behövs göras. Denna jakt skulle kunna ingå i de normala undantag som varje land fick göra.

I augusti 1994 före EU-valet skickade utrikesdepartementet ut en skrift till samtliga hushåll där man skrev "Eftersom EU har vissa jaktregler som skiljer sig från våra togs frågan upp i förhandlingen. Det klargjordes då att EU-reglerna inte hindrar oss att fortsätta vår jakt på hittillsvarande sätt, vare sig det gäller fågel eller vilt". Den 20 oktober 1994 skrev Margareta Winberg som då var jordbruksminister till Naturvårdsverket och bad om en översyn av jaktförfattningarna om Sverige skulle bli EU-medlem. EU valet 13 sept. gav som resultat att svenskarna röstade ja till EU och ungefär samtidigt fick Jordbruksdepartementet svaret som bl.a. innebar att sommarjakt på morkulla skulle strida mot EU's fågeldirektiv. Den 4 maj 1995 beslutades att sommarjakt på morkulla skulle upphöra. Detta beslut kom som en överraskning för jägarkåren och vi kan förmoda att politiker och myndigheter uppvaktades flitigt. I april 1996 går Naturvårdsverket ut med ett pressmeddelande med förslag på jakttider gällande 1 juli 1996 - 1 juli 1999 där man säger "Sverige kan återinföra sommarjakt på morkulla, anser Naturvårdsverket. Det visar exemplet från Österrike och Åland som har jakt på morkulla under häckningstiden." Längst ner i pressmeddelandet

Rosenfink

1 sj Albäcksån 1.6 (TON), 1 sj Liaskogen 1.6 (UWN, IBE), 1 ex Västvalla 1-2.6 (UWN, IBE), (TON), 1 hona Hagaberg, Frövi 1.6 (THN, MRL), (JOA), 2 ex Medinge 2.6 (CHN, KMN).

Även om rosenfinken funnits med alla 17 åren är den allmänna känslan att den tydligt har gått tillbaka i antal.

Deltagande lag

Signaturer, Lag	Antal arter
ASG, LSG, L/N	122
THN, MRL	117
MAN	103
BDM	99
UWN, IBE	98
CHN, KMN	95
TON	94
JA	93
JOA	82

Samtliga deltagare tackas för värdefulla insatser!

Knottblomster, lom och kaffe

Linde Naturskyddsföreningen har i dagarna gett ut en skrift som heter *Knottblomster, lom och kaffe - 15 år med Linde Naturskyddsförening*. I skriften beskriver Ola Laurell hur inventeringen av naturreservatet Lejakäret har utförts åren 1987-99. Reservatet bildades 1973 och 1987 fick Naturskyddsföreningen ett uppdrag från Skogsstyrelsen att sköta en del av naturvårdsförvaltningen i reservatet, bl.a. utföra en årlig inventering av provvot. I provvoterna undersöks hur olika typer av röjning påverkar växtligheten.

Ett par andra naturreservat som behandlas i skriften är Liaskogen utanför Frövi, som beskrivs av Mats Andersson och Jonas Kling, samt Kindla som beskrivs av Mats Andersson.

Mats Andersson bidrar också med tre artiklar om fåglar, skratmåsans historia i Lindesbergs kommun, smålomens förekomst i Lindesbergs kommun samt Morskogsjöns vegetation och fågelliv. I skriften kan man också läsa om vattenprovtagning och om skogsgruppen.